

N° 2

Kongl. Maj:ts

Nådiga

RESOLUTION,

Angående en

Brand-Ordning

För UPSALA Stad.

Gifwen Stockholm i Råd- & Sammaren then
2. November 1759.

U P S A L A

Tryckt uti Kongl. Academiiska Tryckeriet.

A

Kongl. Maj:ts
Nådiga Resolution, angående en Brand-
Ordning för Upsala Stad. Gifwen
Stockholm i Råd = Sammaren then
2. November 1759.

Rongl. Maj:ät är af Landshöfdingen och
Riddaren af Ehes Nordstjerne Orden
Johan Georg Lillienberg, medelst skrif-
welse af den 27. i nästl. Månad / i
underdånighet wid handen afwit, hu-
ru som wederbörande / på Academiens så wäl som
Magistratens och Bogerskapets wägnar / under bemäl-
te Lands = Höfdinges och Riddares öfwerwara, för-
enat sig om en sådan Beordning för Upsala Stad,
som then till alla sina Articular, ord ifrån ord / här-
efter följer.

ARTIC. I.

Om Storstenars sotande.

§. 1.

Med en ordentelig och af bägge Societeterne ge-
mensamt tillförordnad Sotare bör staten alltid wa-
ra försedd / hwars skyldighet blifwer / att skändigt un-
derhålla tillräckelige Lårogårdar och Gefäller / som med
strapa och wiska tillförliteliggen kunna rensa Storst-
narne. Han bör ock med utslagen Tafia / eller an-

nat kännetekn göra Inwånarne underrättade om sitt
hemwist i Staden / och framför alt / utan minsta up-
pehåll, på beständan tid föranstalta om sotningen. He
han thet i försummelig plikte 20 daler; så äligger ho-
nom ock / att sielmant / wid yppad wädeld, sig infun-
na wid samma wite, som forut sagt är / i fall han
sådane utur act låter.

§. 2.

På thet att Sotaren icke må fela om tiden och
stället / deräst han bör göra sin tjenst / warda Stad-
sens Inwånare och Husägare förbundne, att på wiska
och nedanstrifne tider låta rensa sina eldgångar / nem-
ligen en Sals = eller Kammar spis / hwarutt dageligen
eldas / hwar tredje månad / en Kjöks spis hwarannan /
men i Werdehus eller förnämare ställen / deräst mera mat
tillredes / wid hwar månads början. Hos Bryggare,
Bägare och andre, hwilkas näming fordrar starkare
eldning, sotas wid hwarje tredje weckas förlopp. För-
dröjer husägaren eller husemannen härmed öfwer thesa
Terminer, och sot hos honom brinner / pliktställes han
till 20 daler, äfwen som Sotaren, thet ärligt Contract
med honom är ingångit / blifwer ansvarig för sot, el-
den / och plikte således therföre / men ej husägaren.

§. 3.

Sotaren skall tillkallas en af Academiens Rector
och Politie Borgmästaren understrefwen bot på alla i
Staden belägne hus och gårdar, hwaruti, efter förord-
nad sotning, Ägaren eller Husemannen sielf anteknar
dagen / när Sotaren sig infunnit och hwilcka eldstä-
der sotade blifwit. Detas honom så att sota / gif-
we thet å wederbörilig ort tillkänna / på thet bot therå
genast följa må.

§. 2

§. 4

För en Skorstens rengörande uti öfwersta wänin- gen betalas i sotare-lön 4 öre Silf:mt. Uti wäningen thet under 6 öre och så widare 2 öre dito mont, för hwar wäning neder till grunden. Fordrar Skorstensägaren mera, eller wägrar sig theförder at komma, plikte 20 daler Silf:mt. Hwad åter årliga Acorder om sotan- det angår, förblifwer thet wid hwad i andra §. stadgade finnes.

Finner Sotaren wid upgåendet i skorstens pipan/ antningen för mycken trängsel, så att han sin tiens be- gwardn och förwarligen icke uträtta kan, eller andra farliga bristfälligheter på muren / bör han thet snart å wederbörligt ort, upträcka, på thet wederbörande med eftertryck / som i silt fall, wid ansvar, icke å sidosätjas bör, må blifwa tillhållne, att fullgöra sin skyldighet och utan minsta tidens utdrägt förbättra / hwad som förbättras bör.

The Fattige, som både äro wane och seltive kunna hålla sina skorstnar rena, måge äga tillstånd thetill; dock tillkommer Sotaren, för Stadens säker- het skull, utan wedergållning som oftast tillse, hwad ack:sambet the thet wid bruta, samt i händelse något wärdelösande förspörjes, thet samma i tid tillkänna g:siva / så then brotslige till the i andra §. utsatte böter påskallas skall.

ARTIC. 2.

Om Brandredskap.

Emedan en wälbeståd Policie i tid utser sådana me- del

del, hwar med en yppad olyckelig händelse kan förekom- mas, åtminstone när SLD thertill wälsignelsen gifwer; så förebyggas, att påfölgden theraf blifwer mindre kän- bar; Så hafwa ock i thet afsieendet / bägge Societeterna wa- rit omtänkte på tillgång af nödig och tillräckelig Brandred- skap när foran är å färde / samt efter gemensamt öfwer- läggande, och en jämlik uträkning, efter hwarthras tillstånd och förmyndhet; samma redskap på the i Sta- den allmänne husen således fördelat / som följer.

1:0 Academien anskaffar, på egen bekostnad / och wid magt håller för alla the Publike hus / som thet under lyda, och framdeles theunder kunna blifwa ly- dande och jämwäl the som af särskilde personer bebos / twänne stycken slangsprutor, med thet till hörande wat- tular och släpor / 2.4 stycken handsprutor af förtent järn- bläck / 6 stycken Brandsegel, 36 stycken Läderämbar, 6 stycken Brandsegar / 6 stycken Brandhakar / 30 sty- ken Yror / 20 stycken Battulastor / och 20 stycken Swabbar / kommandes till hwar hus / som af någon innehafwes, att theraf anslås 4 stycken Handsprutor / 6 stycken Läderämbar / ett stycke Brandsega / och en Brandhake / för hwilcken redskap innehafwaren blifwer ansvarig.

2:0 För Domkyrkans räkning / en Slangspruta med thes tillbehör / samt 20 stycken Läderämbar.

3:0 Hospitalet och thes Kyrka förser sig med 4 stycken Handsprutor, 6 stycken Läderämbar / 2 stycken Brandsegar / 4 stycken Battular / och 4 st. Swabbar.

4:0 Drager Magistraten then försörg, att för Sta- den underhålls en god Slangspruta / med thes till- höriga redskap / men förbindes nu genast icke till then drige redskapen vidare, än så Stadens förmyndhet bättre fram sådant tillstånd kan. Wrandes, för bät- tre

tre ordning skall, hwar spruta, med hwad thetill höret, hafwa sin särskilde Nummer, samt allsammans med then fösigtighet i act tagas, att thet, som wid en timande eldswäda först behöfwes, är närmast till handen, att jämte sprutorne snart kunna afhämtas.

§. 2.

Swart och ett samhälle förwarar sin spruta och öfrige Brandredskap; men nycklarne till förwarsrummet tillställas then eller them, hwilka upsigten öfwer sprutorne och thet öfriga kan blifwa ombetrodd/ börandes theras rum wara så tillgängligt; att the, när thet omtränger, på ögnablicket kunna afhämtas. Eter något hinder thet wid, pligte han, som them om händer hafwer, efter omständigheterna/ antä att ingen fara eller skada är till fruktad; och warde dörren lifafult med wäld upprent.

§. 3.

Att med mera nytta och drift, wid något olyckligt tillfälle, kunna bruka these Brandredskap/ hafwa wederbörande för godt funnit, att iurätta/ enroullera samt tillbfwa låta/ fyra så kallade Sprut/Compagnier af Academiens och Stadens förwars folk till förnämde Sprutors stidsel, under theras befäl, som af Domkyrko-Rådets/ Consistorii Academici och Stads-Magistratens ledamöter till öfwerinseendet sticketigast pröfwas. Under hwar och en af these Sprutornes förman/ som altid äro förledde med sin Vicarius, komma följande tienstgörande äfwenledes att lyda, nemligen en Sprutmästare/ en Brandmästare/ en Notmästare/ tre Vice Notmästare/ en Spruthusmästare/ tre Strålmästare, en Sprutlagare/ Sprut och Redskaps tjörare/ Slangförare, Pumptare så wid sprutan som wid än/ jämte flere erforderlige handllangare.

§. 4.

§. 4.

These Sprutor böra med theras förmans bifall, och, om så nöden kräfwer, flere eller gemensamt brukas på ett ställe/ utan något afseende, antingen the för elden utskälte husen höra till then, eller en annan Societet.

§. 5.

I allmänhet blifwa alla Husägare i Staden förpliktade, att, på egen kostnad, tillskaffa samt altid wid magt hålla nedan anförade redskap, nemligen en srega/ som i gården på ett lägligt ställe ständigt står uprest emot takfoten, ett st. Sö/ med stång, ett st. wattular skält på släpor med twänne fammars långt tåg utt, ett st. Läderämbar/ som oftare icke brukas än wid yppade eldswädor/ ett st. Båtskake/ twänne stycken Yror/ ett st. Handreuta/ hälft af blått, ett st. Swabb och twänne stycken Wätkulastor/ börandes hos the förmanare/ samt the Hanewärkare/ som till sina tillwärtningar hafwa mera och starkare eld nödig, så som Mältare/ Bryggare, Bagare/ Smitare/ Swartwäre/ Bagarmakare, Lunnbrudare/ Badare/ Smeder/ Kåselugnsmakare med flere sådane/ these periodlar af thet mindre slaget wara i dubbel föräd; Hwarförutan på alla tortat wid stormarne och i windarne tunnor med watten solte stela altid wara upreste/ then tiden när watten icke tillflyser.

§. 6.

Alla these Brandredskap böra wara märkte med ägarens namn och husets Nummer, till undwikande af mistagning. Blifwer något thet af under Branden bortslitit/ gånge themed/ som i 42. Cap. 2. §. M. B. stadgad är. Eter thet thes emellan/ ligge i tweedte, men blifwa the wid eldswadan eliest misstrane eller wärkseligen stadde/ har ägaren uti Brand-Cassan, så snart then

then blifwer inrättad / efter måtesmannas ordom / att
therfore niuta ersättning.

§. 7.

The som hålla hästar i Staden böra öfwen wara
förbedde med rymlige wattuunnor och tillhörige färror:
Sprundet på Tunnan skall wara ombyggt med tratt /
samt ett och ett halft quarter widt i fyrkant.

§. 8.

The allmänna Brandredskafen skola, under wederbö,
randes närward / synas af them / som mera förstå / hwad
till theas wid magt hållande fordras kan. Sedan the
wid något tillfälle, blifwit brukade / måge the icke in-
fättas obefigtigade / utan genast wid besigtningmän-
nernes hårda answar lagas och i godt stånd sättas, i
händelse the någon skada tagit.

ARTIC. 3.

Om Brandsyn.

§. 1.

Efter förra wanligheten skall årligen hållas Brand-
syn öfwer hela Staden / blifwandes till Syningsmän-
ner utnämde en af Consistorii Academici och en af Stads
Magistratens Ledamöter / hwilcke / biträde af en stickelig
Protocollist, Brand- och Rounästare / samt nödige och
tillförlitelige Handlangare / sedermera fördelas i 10.
divisioner, som hwar på sin anordnade Tract synen med
nogaste upmärksamhet och otwäld fördratta; Blifwan-
des Syningsmännenne öpet lämnadt / att in loco med
hwarannan öfwerens komma / antingen något hus och
tak med mera dylikt såsom eldsångt ritwas bör / eller
elieft förbättras. Men skulle emot förmodan öfwer the-
ras

ras fördrattna någon sig beswära willja / kan sådant
å ort / som wederbör / anmålås.

§. 2.

Wid thenna syne fördrättning bör ock noga un-
dersökas om the påbudne brand- periedlarne finnas i
husen; om eldstäder och skorstens piporne äro så stälte /
at träwäcket theromkring lätteligen itändas kan / i
hwilket fall themed förfares efter thenna Articels för-
sta §. / samt huruwida ägaren lagat och förbättrat the
husfälligheter / som wid förra synen hos honom blifwit
anmärkte och bäst utrönas kan, när thet theofwer
hällne Protocoller genomses och anmärkningen med
husets besintelige tilstånd wid förewarande synen jäm-
föres; hwilket alt i synings- Instrumetee noga iutages.
Icke bör någon wärd eller gäst wägra Syningsmän-
nerne inträde i rummen; thet thet ser, hafwa the
äntå mact / at dypa them, och then, som trefkas, plitke
efter omständigheterna. Ar husfolket icke tillrådes,
och rummen finnas tillutne / blifwer thet til en an-
nan gång i Protocoller antecknadt.

§. 3.

Til Ordinarie Domstolen hörer / at undersöka om
orsakerne til upkomne wädelvar, samt theofwer döma.

ARTIC. 4.

Om Wattutägt.

§. 1.

Som hänge Societeterne, wid upkommen elds-
wäda / äro lika äfwentur underkastade; Alltå är ock bil-
ligt / at the samfällt bidraga til alt / hwad som ländes
til thes förekommande; I hwilken affigt med theas
gemen-

gemensamma befohnd, nedtjörflorne til the allmän-
na waktufkällen i Staden böra förbättras, underhåll-
las och ärligen swas, samt Pumpar i ämuren på
tienstige ställen inrättas; och theräst någons fasta ägen-
dom tillfider bör gatan af ägaren, til körsens befor-
drande, med magt hållas.

§. 2.

Stadsens allmänna och så kallade Odens-Drags-
re, och Lut-brunnarne böra gräfwas djupare och, om så
nöddigt präfwas, siensättas af the husägare, som dage-
ligen betiena sig af watnet, så at the allmänna Cafforne
med någon niggitt tberföre icke betungade warda; Äf-
wen som ock alla brunnar i gårdarne böra, efter hwaras
och ens förmodighet, underhållas, men ingalunda, u-
tan wederbdeligt lof, tillstoppas.

ARTIC. 5.

Om Tornwäktare.

§. 1.

At elden, hållt om nattetid, icke får öfwerhanden,
är nöddigt, at wisja Tornwäktare tillättas, så män-
ga til antalet, at the hwarannan beqwämligen af-
lösa kunna: Eberas wackthållning blifwer hela året
igenom, i synnerhet om nätterne, ständigt i Dom-
kyrkotornet.

§. 2.

Til Tornwäktare skola nyckte, waksamme och
bestedelige karlar förordnas, hwilcka/ under sin wakt/
stundeligen skola utståda, genom alla tornets dymningar,
och noga att gifwa, om wädeld på något ställe i sta-
den, eller utom i Ladorne yppas, så the thet swart
skola

skola tillänna gifwa, med följande och i tornet för
them skrifstiligen anslagne tekn.

För Stadsens iränne hufwud-delar/ nämligen
Swartbäcken, Gierdingen/ Wärfu-Roten, klämtas med
flor-Råktan/ dock icke på ett och samma sätt; för
then första Roten klämtas med fyra/ för then andra
med try och för then tredje med tu slag/ starkt och
tätt på hwarannan.

§. 3.

När sot brinner, på hwad ställe thet i staden wa-
ra må, klämtas allenast ett slag med tredje klockan,
men skulle Sorbranden antända tal eller wägg, måste
klämtningen ste på sätt och wis, som nästföregående
§. förmåler.

§. 4.

Blifwer Tornwäktare warje twänne eldar på
särskilte ställen sig yppa, på samma tid, eller ock, at
under thet en Brand påstår, en annan upkommer på
ett annat ställe, så skal han med then första klockan
gifwa tekn för then, som är honom närmast, och/ med
then nästa klockan i ordningen, för then andra elden/
hwarthera med så många slag, som thet för thet stäl-
let, thet thet brinner, efter 2. §. innehåll, wara bör: Och
thet så tydligt och wäl ärfskildt, at hwar ock en af
Stadsens Inwånare må kunna märka elden, ej alle-
nast wara lös på tu ställen/ utan ock hwaräst olyckor-
ne å färde äro. Med these tekn fortfarer wäktaren
tätare, så länge Branden är hästig eller tiltager; men
längre emellan, när han saktas och blifwer slätt, at faran
är öfwergången. Skulle eld å nyo itändas, begynnes
åter med klämtningen således, som omrört är.

§. 2

§. 5.

§. 5.
Yppas wädel, så thet ringer til Gudstjenst,
eller elien/ skal straxt med ringningen uphöras; och
then ordentliga klämningen i skället börjas. Kläm-
ning för lit, blifwer hädanefter aldeles förbuden.

§. 6.
På thet icke må dragas i twifvelsinäl; hurup-
da Tornwäktaren är i Tornet tillstädes; så tiden til
thes wackthållning infallit, som är ifrån kl. 9 om af-
tonen til kl. 4. om morgonen; bde han/ hwar gång
klockan slagit/ ifrån twänne sidor i Tornet/ med en lur
klockan slagit/ och thet efter tydeligen nämna klockslagen;
utropa, och thet efter tydeligen nämna klockslagen;
Alligaandes thet then wackthållwande Wacktmästaren,
under nattetiden; noga tillhöra, om hwar tima blåses
uti luren; I annor händelse tillkommer honom/ at
straxt upsliga i tornet och undersöka/ om wäktaren är
fuit/ så en af the ledige wäckterna thittalkas/ som
sylan fördrätar.

§. 7.
Tornwäktaren bde och self/ genom klappande med
ett bräde på Tornmuren/ gifwa tillkänna, om han suk-
nat. Blifwer han så häftigt betagen, at han icke kan
gifwa tekt ifrån sig/ skal antingen Brandwackten eller
Wacktmästaren/ hwilckenthera af them är närmast til
handa och tydnaden blifwer warje/ sig thet wid så för-
hålls/ som i föregående §. stadgad är.

§. 8.
Försummar Tornwäktaren/ at i rättan tid ta-
skälla sig på wackten/ bde första gången Tio daler/
andra gången dubbelt och tredje gången miste tjensten.
Finnes han komma/ eller wara drucken på sin wackte/ plikte
första gången Fem/ andra gången Tio daler/ men thet
tredje gången miste tjensten/ eller plikte med kroppen.

§. 9.

§. 9.
Stulle Tornwäktaren besinnas i tornet med To-
hals-rökande/ eller baswa bar eld, warde han straxt
i häkte satt/ och til thet straff befordrad/ som brottet
efter omständigheterna fordrar.

§. 10.
Finnes Tornwäktaren sofwande på wackten/ eller
efterlåter han/ at utropa klockslagen/ kommer han thet
före at anses med Tio dalers plikt. Förgåter han wid
yppad eldswäda thet förstrefne Signaler med klämtnin-
gen/ eller brutar han then ena Rotens Brandtekt til en
annans och Aldeles förordfatar willrådighet ibland
folket/ och thymedelt hindrar släckandet/ pliktfaller til
Tio daler/ eller i brist af borum/ afstraffes med wain
och bröd/ eller spö/ brottet må härdrä/ antingen af thes
uteblifwande utur Tornet/ Sullerte/ Ödmnackthet/ el-
ler annat thyllit. Klämtar han icke för sotbrand/ er-
lägge Fem daler.

ARTIC. 6.

Om Brandwackte.

§. 1.

At om nattetid och i början kunna dämpa en wy-
kommen wädel/ bidrager icke ringa en ordentelig
Brand- och nattwackte/ som under then tiden/ så andra
sofwa/ har uppsigt öfwer Staden; Til then ändan haf-
wa bägge Societeterne öfwerenskommit/ at inrätta en
Brandwackte/ som till widare skal bestå af Serjon man/
ena hälften af Academiens och then andra af Stadens
underhafwande försvars folk/ jämte en Profos/ som
tillika blifwer Trumslagare/ hwilcka/ omstwis/ hwaran-

B 3

nan

nan afton af Academiens och Stadsens Bactmästare stola anföras/ och wäl i Brandredskapens förande och styrfel tillföras; Kommandes then samma, at af Staden och Academien gemensamt aflönas och med kläder, redskap/ samt gewär förses/ alt efter then förening, som Societeterne emellan redan träffad är, eller framdeles träffas kan.

§. 2.

The karlar/ som til thenna sista antagas/ stola wara i medel åren/ starkt til hälsa och lemmar/ nyctre, waksamme och beskedelige. Med them blifwer en gång om året Mönstring i Brand-Commissions närvaro, men upropet wid hwarje Quartals afdning i twänne Ledamöters af hwarthera Societetens närvaro.

§. 3.

Brandwacken taget under Konungens hägn och nnter, til följe af Kongl. Majts bref, af then 15. Februarii 1758./ samma Immuniteter til godo/ som högbemälate Bref innehåller. Blifwer then, under påstående wackthållning, eller så han går til, eller ifrån sin tjenst/ med hugg och slag eller oqwådins ord öfwerfallen; dömes then Brottförlige efter Krigs, Articharne; Gör wacken sielf under tyflan wäld eller orätt, böte tredubbelt högre, än allmän Lag innehåller, eller afstraffes med theremot swarande kropps plstt.

§. 4.

När någon af Brandwacken flyttar ifrån sitt förra hemwilt til ett annat, skal han thereom underrätta sin Bactmästare/ på thet han må weta thes tilhöll, samt/ under thet karlen är utsänd på sin post/ kunna utforska, om han i otid finnes wara hemgången.

§. 5.

§. 5.

Sela året igenom/ stola 8. Man gemena om närtarna wara på wackt/ inställandes sig/ jemte Trumslagaren/ så tidigt hos wederbörande Bactmästare, at the samteltigen/ kl. 8. om aftonen/ kunna up-Mächera til Corps de Gardet på Stortorget/ at uttaga Brandredskapen/ och sedan Bactmästaren funnit them alla tillrädes/ fördelar han them två och två på hwar post/ i så god tid, at the/ när flockan slår 9./ äro på sina anordnade ställen; Trumslagaren och then wanliga wacken förblifwer i Corps de Gardet, til thes then om morgonen aflöses.

§. 6.

Är någon af Brandwacken, under samfings tiden/ hos Bactmästaren förfallens bortat/ och kommer icke för tillrädes/ än på torget/ miste en månade lön; blifwer han aldeles ute, straffes med fem par Spd. Kan han wisa laga förfall/ bör han iherom genast låta underrätta Bactmästaren/ som föransialkar om en annan i stället. Är Bactmästaren wid samfings tiden, utan förfall/ utur sitt hus, miste en Månade lön, och manskapet marchere icke thesto mindre i rättan tid til Torget; kommer han icke eller så tillrädes/ plikte dubbelt/ men blifwer han aldeles ute/ straffes med ätta dagars fängelse wid wata och bröd; I then händelsen bör then andra Bactmästaren ofördröjeligen tillsägas, som har at anföra wacken i then andras ställe/ och thes före niuta 16. öre Silfmit af thes lön. Eter thet flere gånger/ öles straffet efter omständigheterna.

§. 7.

Under Patronllen, som om wintertiden råcker ifrån kl. 9. om aftonen, til 5. om morgonen, men sommartiden ifrån 10. til 4., är then ena karlen försedd med en Stramla och Sax/ och then andra med en Tra och Läder.

Läderämbar, och under kloct mödeler med en liten hand,
Intra/ hwilcka redskap om morgonen tändas i wack-
huset/ hwaråst the och gifwa Backmästaren wid han-
den/ hwar om natten förelupit, som åter söljande mor-
gon/ thesom worderbörlig rapport afgifwer.

§. 8.

Kommer Backmästaren eller Brandwacht drucken
på wack/ plikre första gången Fem daler, andra gån-
gen dubbelt och tredje gången miste tjensten / göre och
en annan wslan i theas ställe/ som för är sägt. Sof-
wer någon på wackten/ straffes första gången med Tio
daler/ andra gången Tiugu daler och tredje gången wa-
re tjensten förlustig.

§. 9.

Allt dryckesmål på Källare och Krogar förbudet
Brandwackten under wacktgörandet / wid thet straff til-
görande / som lag förmar.

§. 10.

Stufnar karlen under Parroullen, gifwe thet Back-
mästaren tillkänna / som ströf en annan / i stället, för-
ordnar. Ej må han the förutan underså sig / at gå
hem, så lårt honom wara will, at undgå behörig näst.

§. 11.

Utom the wantige kloct ropen / håller Brandwack-
ten sin tyst och stilla; Men om then förmärker någon
eldswäda eller teckn thetill / ropar och bultar på port
eller lucka så hårdt / at Särds folket med wiffhet wä-
les / görandes tila Alarme, hos grannarne, at elden,
ther eller ther, är lös / samt gifwer then öfrige Brand-
wackten och Trumslagaren bud ther om, hwilcken sed-
nare med trumman gör olyktan, utan uppehåll, mera
kunnig, hwarfdutan the foga then anstalt / at spruthu-
sen blifwa öppnade. Förummar Trumslagaren sin plik
härutinnan, straffes med 10. par spö.

§. 12.

§. 12.

Under Parroullen, bdr och Brandwackten i alla
Satubörn och the emellan utropa kloct, slagen / til thes
at timan är förliden / så på lika sätt med then söljande
fortfäres / tilläggandes these orden: För eld och wä-
da beware of milde HERRE GUD.

§. 13.

Allt öfwerwäld och slagemål på Gatorne / anfin-
gen å Brandwackten eller andra emellan / samt til-
dunnad tiufnod skal Brandwackten afbjä och the brott-
lige fastaga och i fångelse insätta: Se the sig thet til
icke nog starkt / eller är then Ordinarie Wackten icke
så til hands, gifwe teckn med Stramlan, som eliest /
och i oträngt mål, icke brukas bdr, så then öfrige
wackten skal göra them biträde; blifwandes hädan este-
ter, wid Tio dalers plikt / förbudt / at i husen hafwa
Stramlor / eller bruka them. Förbryter sig häremot öf-
wermage / blifwer then efter omständigheterna rättad.

§. 14.

Laga Domstol för brott / som fördrivas emot Brand-
wack / eller Brandwack fördrifwar emot andra / förblif-
wer / som hittills warit stadgat, efter Lag och särskilte
Privilegier: Ware och altid Stafens Fiscal anslagare.

ARTIC. 7.

Om Eldswädor.

§. 1.

Wid upkommen eldswäda, bdra Grannarne med
sina lättare Brandredskap undfatta thet tända huset /
in til thes / genom klämtningen, mera hielt och the
allmänna Sprutorne / med sina tilbehdr, ankomma öf-
wa. Stulle någon wara så obetänkt / at för thet til-
sidan

yror och färdige at göra tjenst / til hwad och på hwil-
ket ställe the blifwa anbefalte.

20 Alle murare med sina hackor til farliga murare
nedertfwande / med mera.

30 Alle hemmawarande Steppare och Båtemän
med sine segel / at them och the allmänne Brandseg-
len / på the anvisse ställen / öfwerdraga. These stela
underhödas af alle Humblegårdsdrängarne / som med
wattufästione hålla seglen i en ständig wåta.

40 The Seuderande / dock undantagandes the / som
äro Barn / och så under private Informatorers upsligt /
hwilka / wid ansvar / utur sina rum / ther ingen fara ä
färde är / icke böra utsläppas / måge och wara tillrådes /
at med fortning och elds släckande något bidraga: In
Summa ingen bör i sådane fall tålas / som icke äro gagn
för sig / hwartil han / i brist af fri wijsa / med allwars
bör tilhållas.

§. 9.

At planck / eller träbyggnad i wägen / ther Slang-
sprutorne nödigast pröfwat / eller finnes platsen tät
kringbygd och husen så för wärdet / at the kunna ständas
och således utbräda elden / måge the genast nedtagas och
bortföras: Men står byggnaden tvärt öfwer gården /
eller gatan / skal then med Brandsegel öfwerdragas / så
snart wårn är tillräde / at hålla Seglet wårt. Brand-
segel stela och upfattas och wårn i Läderämbar med
behändighet af handtelngarena til Timmermännerne på
talet upfordras / brukandes the senare then förtigthet /
at af tåter icke något nedkastas / hwaraf the nebanfäden-
de stadas kunna. Rummen innan til och windar be-
waras med Handsprutor och Swabbar / samt alle luf-
ter och fönster hållas tillstutne och wåta / men wäg-
garne utan på sucktas ständigt af Wattufäst / til hwil-
ket

ket all kienlige personer anordnas och tillräckeligt wårn
anlaffas.

§. 10.

Härjemte ligger then / hwilkont thet tillkommer
hinda och befalla / at hafwa omsorg / thet the tillståndet
eroder / i fall af wädrets lastning / med wårn och spru-
tor blifwa försedde / och at Huesolket ther omkring äro
tillrådes och på sin wakt.

§. 11.

At ad ifrån elden / utan behörigt tillstånd / blifwer
för hwar Brandwacht förbudt / wid straff af 10. par spö /
samt alle andre arbetare wid Tre dalers plikt: Skulle
Wachtmästaren therutinnan förse sig / miste han halft
års lön: Icke eller hafwer någon frihet / at / efter egit
behag / från elden afhämta sine Hästar och redskap /
utan förut erhållit tillstånd.

§. 12.

Skulle så olyckligt hända / at flera wädredor på
en gång och särskilte ställen förpörjas / stönde sig Be-
föshafwaren med tillräckliga sprutors och manskaps an-
visande / til eldens släckande ; inmedertid går Alarm-
trumman / och Quartermännerne tillgå soletet i gade-
dorne / at / utan uppehåll / inställa sig ther wid / til the
andre arbetarnes förstärkning ; börandes / wid lite til-
fällen / anskalternas så lämpas / at stadan / i görlikaste
måtto / dämpas och förebyggas må.

§. 13.

Når elden någorlunda blifwit dämpad / må wål
något af manskapet hem förlofwat / samt Brandredka-
pen til sina förwaringsrum återföras / men af bägge
delarne så mycket quardhållas / som / jämte Brandwack-
ten och Wachtmästaren / bewakar then afbrända platsen /
och at all hemlig eld i tid kan blifwa upstätt.

§. 14.
Slagsmål emellan them, som wid branden hafva
wa något at skaffa / ware icke buditt, wid tredubbla bö-
ter emot thet, som Klundinna Lagen stadgar.

ARTIC. 8.

Om Bergning och Flyttning.

§. 1.

Som Christeliga kärleken fordrar / at then i nöd
och fara tråkade med . borgaren bör undslättas: så äligger
så wäl Stånds . personer / som Studerande i Upsala Stad,
at / wid upkommen elds wåda, icke undandra sig / at / så
mycket mögeligt wara kan, rädda then nöddröandes
redliga ägendom / äntingen med körflor eller bårande;
brukandes dock thet wid then försigtighet / at the bärga-
de sakerna på afläggne och säkre ställen och hållt emot
wådrer blifwa nedfatte, på thet ägaren them iedermere
oförstingrade kan återfå. The, som bo thet omkring,
göra sig ock bästa rådet / at the sin lösa ägendom i li-
flor inpacka / så at then / när thet gäller / ur theras
hus i hast må kunna utflyttas.

§. 2.

Wackmästaren med Wackten bör, wid these til-
fälln / wara tillstådes; samt förekomma alt wårds löf-
ande wid utflyttningen / och at taret för ägaren blifwer
stadat eller förloradt, utseendes afwenledes sådana flytt-
nings wågar, at waltukörflen thy medelst icke hindras;
men finnes ingen annan utwäg thet med / än then
som waltukörflare nyttta måste, skal så föranskaltas, at
flyttningstaterne tidras ifrån elden altid efter the tomta
warntunnarne, och tillbaka körandet anställles efter the
med watu spilde tunnorne, som åter upgå til elden.

§. 3.

§. 3.

Til the således utflyttade Sakernas wårddande /
inställa sig alle sådana personer / som icke äro i andra
angelägna Sysslor hindrade; börandes ock genast en til-
förordnad behörig Person thet wid wara tillstådes / som
har upsigt / at ingen i otid wiler af wårdsstället / och at,
wid tillbaka flötningen / hwar ock en må komma til sit
igen. Wil någon betiena sig af wänner til then rädda-
de egendomens wårddande / eller eait tienstefolk, som icke
äro sysslosatte wid elden / må ock thet tillåtas.

ARTIC. 9.

Om Sprut- och Brand-Compagnier.

§. 1.

Til Sprutornes styrfel och betiening, har Consi-
rium Academicum och Stads Magistraten, at, jämte
Besälret / tillsätta tillräckeligt och tjenligt manskap, och
thet uti rediga rullor til namn, hemwist och nåeringe,
sätt upfdra / samt alla ändringar / genom dödsfall eller
elstet, genast jämka låta: Hwar spruta bör hafwa sin
Nummer, och thet thet til anslagne arbetsfolket bör af-
wenledes, med samma Nummer på en blåckbricka / som
sättes på bröfset / wara utmärckt / på thet / at sprutla-
get / wid wådeldar, så mycket bättre må kunna tillam-
man hållas. Af rullorne tilldelas sprutans Förman och
Sprutmästaren hwar sit exemplar.

§. 2.

Wid timande elds wåda skyndar hwart Sprutlag,
med sin sprutas utredande / til elden / samt efter then til-
stådes warande Förmanuens besalkning, med samdräg-
tige händer utdra thet anwiste arbetet. At någon af
Be

Befålet frånvarande / tilltråde så thes syfta then, som närmast är i ordningen, så at något nödigt gidsmål, genom utelöfwandets icke studsas må.

§. 3.

För hwar spruta tillättes en Sprutmästare / hwars skyldighet blifwer, at underrätta sig och manskapet om, hwad til en spruta, samt thes onlagning och wid magt hållande höra kan: Honom tillkommer ock, at sprutan, när så behöfwes, utan utdrägt / blifwer afhämtad, at redskapen / så then tyngre / som lättare af manskapet at redskapen / och hwar persedel til sin rätta behof användes, samt at, jämte honom och manskapet, the gne tillförordnade Strålmästare, Slanghållare, Pumpare och Brandmästare åtfölja; gidsmandes intet uppehåll tålamed för then orsak skull, at hela Sprutlaget icke är samlat, hwilken omsorg han, i then händelsen / bdr updraga Rotmästaren / men self, mid thet samlade folket och redskapen / förfoga sig til elden. När han således framkommit, utser han et tienstligt ställe för sprutan / at hon icke kommer i trångsel eller fahra / at tagas skada af elden, samt at rum lämnas för flere sprutor, som tit at beordras kunna; rätté sig sedan i alt efter Förmannens befallning: kommer han icke så snart tillstades, föranställe icke thesto mindre om waktutlöfvel och pumpning, så at sprutan med eftertryck kan gibras tienst, thet thet måst gällor och nödwändigast behöfwes. Är något af redskapen til öfwerlops eller hinder, låter han then, på et bequämligt ställe, af Vice Rotmästaren förwaras. Så sprutan kommit i gång, förgäter icke Sprutmästaren, at upmuntra arbetsfolket til sit och ördretutens bet. Finner han någon eller flere af arbetet redte och utmattade, måge the afslös, dock icke förr, än friskt manskap kommit i skälet, på thet at pumpningen och sids-

larne

larne icke affsludna må: Ätstigen och så thet så wida kommit, at Ordres äro utgifne til Sprutans återförande i Sprutbeset / har Sprutmästaren, at noga tillse, huru alla tillhörigheterna åtfölja, och at intet thet af på platsen quarlänmas: har något under nyttjandet tagit skada / gifwe thet Förmannen tillkänna, i fall thet icke genast botas kan. Thet quarlöfwande manskapet anbefaller han ock / at uplösa all hemlig eld och wattenkåderne, at hafwa tillräckligt watten i förred, til thes alt är skäckt och sprutlaget blifwit afslöt. Läger han self afstrade eller gifwer någon annan tillstånd thet til / utem Förmannens minne, plstte 10. daler.

§. 4.

Wid hwarje Spruta skal ock vara en Brandmästare; honom åtligger; 1:0 At / så snart någon eldswåda förpörjes / straxt förfoga sig til sprutan samt förja för Waktutlorens framskaffande, och at the sedan, enligt Förmannens bepröfwande / hwarom han sig föret noga underrätta bdr, blifwa af honom så nedlatte eller flyttade, at watten / wigt och skyndsamueligen til sprutan afhämtas kan: 2:0 At karen skändigt med watten äro fylte / och at wattenbärarne så skitigt löma karen / at kåderne wid ankomsten icke uppehållas, utan genast afhiespas: 3:0 At hela Sprutlaget är tillstades, hwilket han noga bdr upstefna och Sprutmästaren tillkänna gifwa, samt 4:0 i alla mål / så Sprutmästaren icke är tillstades / förestå thes tienst, hwarförre han ej mindre, än then förre, om Sprutans stödtsel bdr twara underlåttad / emedan han, i fall af tillstötande skada på henne och Brandredskapen / som förekommas kunna / står i sika ansvar med Sprutmästaren, om han tillstades varit.

D

§. 5.

§. 5.

Efter thessa följer Vice Brandmästaren: Hans egentliga syfta wid eldswådor blifwer then, at 1:0 be-
förja om Brandredskapens rediga uttagande utur Sprut-
huset, samt sedermera fördelande på manskapet / at
framhjelpa til elden: 2:0 At god ordning wid an-
Marcheringen hålltes / Sprutlaget emellan, och at in-
gen må undansticka sig, hwarföre han och så bör hålla
sig ibland the sösta: 3:0 At wattulidrarne / wid fram-
och återgåden / hålla then ordning, som 7. Art. 5. §.
omdrer och at the med watnet / utan hinder, blifwa
aflojade: 4:0 At redskapen så wäl under Branden i
mödeligaste mätte i act tages / skjon och sedermera, o-
fladad och oförbytt / lefweteras tillbata i förwars-
rummet: 5:0 Brandens han och ämteligen 5:0 gjöra rätta
Brandmästarens tenst / theräst han är frånwarande /
så at Sprutan tilbörigen sköttes och handhafwes.

§. 6.

Wid hwar och en Spruta är en Rotmästare med
thes Vicarius nödig: The skola gemensamt therå wa-
ra upmärksamme / at 1:0 the til Sprutorne indelte
Wattulidrare altid barwa sin tidredskap i godt stånd;
märkes någon brist eller fel therå, gifwe thet För-
mannen tillämnas / på thet, at hos therå staffas må:
2:0 At thesas wattulidrare wid eldswådor enhälligt
äro tillädes / samt i mödeligaste stundlamhet förte
Sprutan med wata / dock at the som för stadgat är /
med tidrandet hålla ordning på gatorne: 3:0 At wid
watnets uphämtning uute Stadens beunnar och the
ollmänna wattenlullen / alt ordenteligen emellan lidra-
re och ofare tilldr / och at ingen mera, än then andra
för arbetet stonas / mindre för sticka sig undan: 4:0
Sedan med watnets upfordring alt kommit i gång /
skal

skal enthera af them ständigt wara Sprutmästaren til
hands / dels at taga wara på Brandredskapen / dels och
at förätta the ärender, hwar uti han har nödigt at ho-
nom utsticka.

§. 7.

Til Spruthusmästare förordnas en eller flere / alt
som nödigt pröfwes: Them blifwa nyckarne til Sprut-
husen ombetrodde och ställa the sig therwid til efter-
rättelse, hwad 2. Art. 2. §. om thesas förwarande om-
förmåler. I öfrigt blifwer thesas syfta, at / när eld-
wåda är förhanden, straxt öppna Spruthusen / samt til
Sprutlaget / hwilket the noga känna böra / tillika med
Vice Brandmästaren / utdela Brandredskapen, och un-
der alt / medan elden är ofläkt / med upstända lycktor / thet
ärstiden så fordrar, wittas i Spruthuset / på thet, at
then redskap / som widare efterändas kan / i hast må kun-
na afhämtas: Tå Sprutorne med sine tilbörigheter til
Spruthusen återföras / böra the tilse om alt är i behåll /
eller om något blifwit fötloradt / tå thesas Förman thet-
om underrättas: I synnerhet skola the flere gånger om
dret inventera, och besigtiga redskapen och slangarne om
the behöfwa någon förbättring, i hwilket fall Förman-
nen therom straxt Raporteras.

§. 8.

Nödige Strålmästare tillfattas äfwenledes wid hwar
spruta, bäst af Murare och Timmermän / som äro wane /
at klifwa på stegar och tak: The skola wid eldswådor o-
fördrögeligen inställa sig i Spruthuset / at utreda sprutan,
samt sedan föra röret wid branden och wara oförsträckt,
at wäga sig fram theräst sprutan kan gjöra bästa gagnet:
The skola och / när the äro ledige fran rörets styrjel, no-
ga i act taga / at sprutslangen wäl upbäres och icke il-
la medfäres / samt at tillräckelige slanghållare äro för
han-

händen / angifvandes them, som antingen icke äro till-
städes / eller i arbetet finnas försumlige. I öfrigt ställa
the sig till åtlödnad hwar Sprutmästaren them, i en eller
annan måtto, anbefallandes warder.

§. 9.

Till Sprutlagare antagas sådane som, lärdt Sprut-
makare = Sadelmakare, eller Stomatäre - handtvärket.
När tekn till eldsvåda gifves, förfoga the sig genast till
sprutan / utreda henne utur Spruthuset och wid elden
hafwa å henne et wakande öga, at hon eller slangen,
hwarcken genom ovarsam pumpning / slag / stötande
och trampande / under thet sprutan är stilla stående els-
ler flyttas skal / blifwer stadad / hwarföre the ock straxt
med sig taga werctyg och Materialier, som för Sprutorne
ständig böra vara i föråd, och i en såck wid sprutan i
huset sammanlagde / på thet, at thet som blifwit stadat,
endå utan utdrägt kunna botas: När Sprutan är tillbaka
förd / blifwer thetas sylta, at rengjöra, smörja och torcka
henne / hwilket och flere gångor om året / i synnerhet med
slangen, bör i ack tagas / så at hon, när thet gäller, al-
tid kan vara färdig / at brukas.

§. 10.

Till hwar och en Spruta anslås dubbelt manskap af
Pumpare / Slanghållare och wattuöfware wid Sprutan /
emedan thet tråga och swåra arbetet fordrar ombyte /
samt så många wattuöfware wid Ån och Brunnarne, Kjörare
och handslangare / som i jämförelse med Sprutans stor-
let pröfwas erforderlige; skolandes, till wattuöfvarnes the-
sto mera upmuntring, at tidigt insinna sig med wattu wid
elden, then första som ankommer i belöning hafwa at und-
så 2 lo, then andra 1 lo och then tredje 1 wå daler.

§. 11.

Med alla böter i thetta Brandordning såsom / ock
the ofwansföre utsatte belöningar förstås dal. och öre S:mt.
Ofwan-

Ofwännämde Öfwerenskommelse, som till thes in-
rättning lärer, icke mindre till hwar och ens enskilt, än
Stadsens allmänna nytta, öfwerlämnas i all underdånig-
het till Hans Kongl. Maj:ts nådigste gillande och faststäl-
lande / med lika underdånig hemställan / at som Hans
Kongl. Maj:t utt Theis nådige bref af then 15. Februarii
1758. i nåder samtyckt till en ständig Brand-Commission
i Upsala Stad / hwilcken under Kongl. Maj:ts Befall-
ningshafwandes i orten Præsidio, håller hand öfwer the
författningar / som i thetta ämne pröfwas nödige / om icke
thensamma tillika må äga full myndighet / at dels sielf
ändra / jämka och förbättra härutinnan, alt hwar efter
förelömande omständigheter kan pröfwas gagneligt och
till ändamålet af en fullständig Brand-inrättning och thes
Ördentlige förvaltning nu och i framtiden ländande /
dels till Kongl. Maj:ts eget nådige gillande föreslå sådane
medel och utvägar till förbättring / som till ett så nyttigt
systemåls ernående kunna finnas nödige och oundgäng-
lige. Upsala then 23. Augusti 1759.

JEAN GEORG LILLIENBERG.

Å Kongl. Academiens wägnar

AND. BERCH. JOH. J. AMNELL. C. AURIVILLIUS.

Å Upsala Stads Magistrats och Borgefskaps wägnar

AND. BORELL. LARS HÅGG.

PETT. BECKLIN.

Nu emedan Landshöfdingen öfwen anhållit om
Kongl. Maj:ts nådige Stadfastelse härå / och Kongl. Maj:t
med nådigt wälbehag anser then berömliga nit och sorg-
fällig-

fällighet / samtelige wederbbrände å Saga lagt / at igenom ihenna angelägna tarättning befrämja så wäl Stadens allmänna, som hwaras och ens enskilda förmon och säkerhet; Ty wil Kongl. Maj:t ej allentil alla delar i nåder gilla och stadfästa förendande Brandordning / så at then behdrigen må warda i act tagen och eftersestwad / utan och lämna thes nådiga bifall theril / at, om någon ändring och förbättring härutinnan framdeles pröfwas nödig / sådant då må ske på sätt / som i ofwännande mätte, bemäktat blifwit. I öfrigt förblifwer Kongl. Maj:t Academien och Staden med Nåd och Ynnest stadse wälberwägen. Datum ut supra.

ADOLPH FRIEDRICH.

(L. S.)

JOH. v. HELAND.